

Od redakcji

Prezentowany numer kwartalnika ma szczególny charakter. Składa się na niego bowiem pięć artykułów, spośród których trzy zostały przygotowane przez naukowczynie i naukowców z Ukrainy. Dwoje z nich – dr Vitaliy Krupin i dr Julia Tsybulska są stałymi pracownikami Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN. Dr Roman Podolets jest pracownikiem naukowym w Instytucie Ekonomii i Prognozowania Narodowej Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie. Z kolei trójka autorek – prof. dr hab. Iryna Gontareva z Charkowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Karazina, dr hab. Tetiana Hohol, prof. Narodowego Uniwersytetu Lotniczego w Kijowie oraz dr Galyna Trypolska z Narodowej Akademii Nauk Ukrainy odbywają w IRWiR PAN staż, realizując projekty badawcze w ramach różnych przedsięwzięć międzynarodowej współpracy naukowej. Programy te obejmują zarówno inicjatywy uruchomione na podstawie porozumień zawartych między Polską Akademią Nauk (PAN) i Narodową Akademią Nauk Ukrainy (NANU) oraz PAN i Narodową Akademią Nauk Stanów Zjednoczonych (National Academy of Sciences – NAS), jak również program specjalny Narodowego Centrum Nauki. Celem tych wymienionych inicjatyw było wsparcie badaczek i badaczy, którzy uciekli przed trwającą na terytorium Ukrainy wojną wywołaną przez agresję Federacji Rosyjskiej i pozostali w Polsce po to, by kontynuować badania naukowe. Jako zespół redakcyjny kwartalnika *Wieś i Rolnictwo* oraz jako cała społeczność pracowników IRWiR PAN, w obliczu trwającej rosyjskiej agresji – naruszającej suwerenność Ukrainy – wyrażamy solidarność z całym narodem ukraińskim, w szczególności z ukraińskimi naukowczyniami i naukowcami podejmującymi badania w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa Ukrainy, Polski oraz państw członkowskich Unii Europejskiej. Mamy nadzieję, że Ukraina znów stanie się bezpieczna, a nasze koleżanki i koledzy będą mogli wieść normalne życie oraz podejmować aktywność naukową w swojej ojczyźnie i poza jej granicami bez obaw o siebie i swoich bliskich.

Artykuły o tematyce ukraińskiej zawarte w bieżącym numerze czasopisma nie odnoszą się wprost do aktualnej sytuacji wojennej i jej skutków społeczno-ekonomicznych. Poruszają one jednak różnorodną problematykę obejmującą obszar całej Ukrainy, a związaną m.in. z systemem administracyjnej organizacji państwa, rozwojem lokalnym, sektorem rolnym i żywnościowym oraz sektorem energetycznym. Wspomniane zagadnienia mają niewątpliwie istotne znaczenie w kontekście

odbudowy i przyszłości tego państwa, które 26 czerwca 2022 r. otrzymało oficjalny status kandydata do członkostwa w Unii Europejskiej.

Tetiana Hohol i Julia Tsybulska w artykule pt. „Reforma samorządu lokalnego i terytorialnej organizacji władzy Ukrainy poprzez decentralizację” analizują możliwości i wyzwania wynikające z przekazywania kompetencji do niższych szczebli jednostek organizacyjnych państwa, stwierdzając, że skuteczne przeprowadzenie reform w tym zakresie w Ukrainie zależeć będzie od współpracy mieszkańców, siły instytucji oraz sprawnej administracji. Przyszłości Ukrainy, lecz w odniesieniu do transformacji energetycznej, poświęcone jest opracowanie Galyny Trypolskiej, Vitaliya Krupina i Romana Podoletsy, pt. „Energia odnawialna na obszarach wiejskich Ukrainy w perspektywie zmian klimatycznych”. Przywołani autorzy rozpatrują różnorodne technologie odnawialnych źródeł energii (OZE), które można rozwijać na obszarach wiejskich Ukrainy, zwracając jednocześnie uwagę na możliwości i bariery ich szerszego zastosowania. Następny artykuł, zatytułowany „Efektywność przedsiębiorstw rolnych w Ukrainie i Unii Europejskiej – ocena i czynniki reprodukcji” i przygotowany przez Irynę Gontarewę, przedstawia w perspektywie porównawczo-międzynarodowej różne czynniki oddziałujące na funkcjonowanie firm z branży rolnej w długim okresie.

Obok opracowań autorstwa badaczek i badaczy z Ukrainy w numerze znajdują się także dwa artykuły polskich naukowców i naukowiec. Dr hab. inż. Adrianna Czarnecka, prof. ucz., i dr inż. Wioleta Krupowicz z Politechniki Warszawskiej w swoim tekście „Nowe podejście do aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich w procesie scalenia gruntów – doświadczenia z wykorzystania zogniskowanych wywiadów grupowych i crowdsourcingu” przedstawiają nowe ujęcie problematyki aktywizacji mieszkańców wsi w procesie scalenia gruntów, które opiera się m.in. na wykorzystaniu zogniskowanych wywiadów grupowych i aplikacji mobilnej. Jak konkludują autorki, zastosowanie różnych metod do włączania ludności wiejskiej w inicjatywy scaleniowe, takich jak narzędzia informatyczne, może przyczynić się do poszerzenia zakresu prac scaleniowych oraz innych przedsięwzięć związanych z planowaniem przestrzennym i zagospodarowaniem terenu. Oprócz poprawy struktury agrarnej poprzez inicjatywy koncentracji rozdrobnionych gruntów wszechstronnemu rozwojowi obszarów wiejskich w Polsce sprzyja również rozwój turystyki wiejskiej. Dr Julia Wojciechowska-Solis, dr Magdalena Śmiglak-Krajewska i dr hab. Sławomir Kalinowski, prof. IRWiR PAN, w artykule „Atrakcyjność i preferowanie wybranych form turystyki na obszarach wiejskich Polski Wschodniej – w badaniu opinii i wyborów turystów” przedstawiają wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób odwiedzających obszary wiejskie na wschodzie kraju, określając najpopularniejsze sposoby spędzania wolnego

czasu przez respondentów, a także analizując główne elementy postrzeganego potencjału turystycznego tej części Polski.

Numer 2 (195)/2022 *Wsi i Rolnictwa* kończy recenzja książki pt. *Dochody a aktywa w gospodarstwach rolnych w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej* autorstwa prof. dr. hab. Aleksandra Grzelaka, którą przygotował prof. dr. hab. Stanisław Kowalczyk, a także omówienie pięciu debat naukowych zorganizowanych w latach 2021 i 2022 z okazji pięćdziesięciolecia IRWiR PAN, sporządzone przez pięcioro pracowniczek i pracowników Instytutu – dr Elwirę Wilczyńską, dr Aleksandrę Pawłowską, dr. Michała Dudka, dr. Vitaliya Krupina i mgr. Łukasza Komorowskiego.

Michał Dudek
Redakcja kwartalnika *Wieś i Rolnictwo*